Valiokunnan lausunto LiVL 15/2016 vp– E 79/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission julkinen konsultaatio älykkäistä ja yhteentoimivista liikennejärjestelmistä EU:ssa

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission julkinen konsultaatio älykkäistä ja yhteentoimivista liikennejärjestelmistä EU:ssa (E 79/2016 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- liikenneneuvos Kari Saari, liikenne- ja viestintäministeriö

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komission syksyllä 2016 antamiseksi valmisteleman tiedonannon kehittämislinjauksia varten komissio haluaa kuulemisella (http://ec.europa.eu/transport/themes/its/consultations/2016-c-its-initiative_en.htm) selvittää erityisesti, mitä keinoja liikenteen älykkäiden palveluiden aikaansaamiseksi ja niiden yhteen toimivuuden lisäämiseksi tulisi käyttää sekä, miten liikkujakohtaista tietoa tulisi käsitellä. Yhteen toimivien palveluiden ja järjestelmien toteuttamisessa keinoiksi kuulemisaineistossa on esitetty arvioitavaksi EU-tasoisen strategian laatimista, vuoropuhelun lisäämistä osaamisen ja teknisen tietämyksen osalta EU–tasolla, kehittämishankkeiden rahoittamista, standardien ja spesifikaatioiden laatimista valituille palveluille, valittujen palveluiden mahdollista pakollista toteuttamista sekä mahdollisesti pakollisia ajoneuvolaitteita.

Komission käynnistämä julkinen konsultaatio älykkäistä ja yhteen toimivista liikennejärjestelmistä (C-ITS) antaa eri tahoille mahdollisuuden vaikuttaa ja tuoda esiin näkemyksiä yhteen toimivien liikennejärjestelmien sisältö- ja toimintatarpeesta tuottaen samalla komissiolle laajasti tietoa ja hyödynnettäväksi liikennejärjestelmien kehitystyössä.

Valmis
5.0

Julkinen kuuleminen on toteutettu neljään osaan jaetulla kyselykaavakkeella. Kaavakkeella pyydetään vastaajien näkemyksiä yhteen toimivien älykkäiden liikennejärjestelmien kehittämisen tarpeesta, painopistealueista, toteuttamistavoista sekä suuntaviivoista.

Kuulemisessa pyydetään ilmoittamaan monivalinta-asteikolla vastaajan näkemys siitä, kuinka tärkeätä on ryhtyä tällä hetkellä edistämään yhteen toimivien ja älykkäiden liikennejärjestelmien kehittämistä EU:ssa seuraavien toimenpiteiden osalta:
- laatia EU-tason strategia yhteen toimiville älykkäille liikennejärjestelmille
- mahdollistaa vuoropuhelu ja tiedonvaihto teknillisestä osaamisesta ja yhteistyöstä EU-tasolla
- rahoittaa C-ITS kehitystä ja käyttöönottoprojekteja
- asettaa standardeja ja määrittelyjä yksilöityjen C-ITS palvelujen käyttöön ottoa varten
- määrittää yksilöityjen C-ITS palvelujen käyttöönottamista
- määrittää ajoneuvojen tiedonvaihtoon tarkoitettuja laitteita.

Osa kuulemisen kysymyksistä koskee liikenteessä tuotettavan ja kerättävän henkilötiedon käyttöä. Ajoneuvon kuljettajilta, kuluttajilta ja käyttäjiltä tiedustellaan monivalintakysymyksin, millä ehdoin he olisivat valmiit antamaan omaa liikkumistietoaan C-ITS järjestelmän käyttöön.

Komissio haluaa myös näkemystä siihen, mihin toimintaympäristöön C-ITS järjestelmien käyttöönotossa tulisi ensisijaisesti keskittyä, kun C-ITS järjestelmiin investoidaan ja mihin käyttäjäryhmiin toimenpiteet C-ITS järjestelmien hyväksyttävyyden kasvattamiseksi tulisi ensisijaisesti kohdistaa (tieinfrastruktuurin omistajat/haltijat, kaluston omistajat, ammattikuljettajat, yksityisautoilijat, suuri yleisö, muut mahdolliset). Kyselyn lopussa tiedustellaan myös ajoneuvojen kuljettajien, asiakkaiden ja käyttäjien valmiutta maksaa C-ITS palveluista.

Valtioneuvoston kanta

Suomi esittää kantanaan komission julkiseen kuulemiseen älykkäistä ja yhteen toimivista liikennejärjestelmistä (C-ITS) EU:ssa seuraavaa. Suomi pitää älykkäiden liikennejärjestelmien ja palveluiden sekä automaatioon perustuvien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä erittäin tärkeänä. Suomi katsoo, että älyliikenteen palveluita ja järjestelmiä tulisi kehittää käyttäjälähtöisesti ottamalla huomioon automaation, tiedon hyödyntämisen ja uusien palvelukonseptien tarjoamat mahdollisuudet.

Älykkäiden liikennejärjestelmien ja palveluiden yhteen toimivuus on keskeisessä asemassa mahdollistettaessa tulevaisuudessa uusia palveluja ja liikkumisen matkaketjuja. Suomi kannattaa EU:n yhteisen strategian laatimista ohjaamaan ja nopeuttamaan liikenteen älykkäiden palveluiden ja järjestelmien kehittämistä sekä toimeenpanoa. Myös tavoitteet Euroopan laajuisen palvelumarkkinan saavuttamiseksi älykkään liikenteen alueella ja toimet yhteistyön lisäämiseksi EU-tasolla ovat kannatettavia.

Liikenteestä ja liikkumisesta syntyvän tiedon avoimuutta ja hyödyntämistä liikennepalveluiden tarjonnassa tulisi edistää sekä luoda pelisääntöjä tiedon käytettävyyteen. Palveluiden käyttäjällä tulisi olla mahdollisimman pitkälle oikeus määritellä itseään koskevien tietojen käyttöä.

Kehitystoiminnan osalta nähdään tarpeelliseksi suunnata toimintaa ja rahoitusta erityisesti liikenteen älykkäiden palveluiden yhteen toimivuutta, ympäristöystävällisyyttä ja turvallisuutta parantaviin hankkeisiin sekä automaatiokehitystä tukeviin hankkeisiin.

Älykkäitä ja yhteen toimivia liikennejärjestelmiä koskevan sääntelyn tarve tulisi arvioida huolellisesti.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää valtioneuvoston kantaa hyvänä ja perusteltuna ja pitää tärkeänä, että älykkäitä ja yhteentoimivia liikennejärjestelmiä kehitetään EU:ssa.

Tämän lisäksi valiokunta toteaa, että kehittämislinjauksia valmisteltaessa on tärkeää kiinnittää huomiota tiedon laatuun ja saatavuuteen. Ennen kuin tietoa voidaan kerätä, on sovittava yhteisistä termeistä, jotta ne ovat EU:n alueella keskenään verrattavissa ja siten sovellettavissa kaikkialla. Valiokunta pitää hyvänä, että sen saaman tiedon mukaan dataa pyritään keräämään siten, että se on hyödynnettävissä eri maissa riippumatta jäsenvaltion kielestä. On myös tärkeää, että tarkoin harkitaan, ketkä ovat suunnitelmien mukaan järjestelmän käyttäjiä, ja seurataan, että kerätty data on käyttäjäystävällistä ja helposti heidän hyödynnettävissään.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin vähäisin huomautuksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 13.9.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd

Valiokunnan lausunto LiVL 15/2016 vp

jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker